

PDA261 GRAVA LÄS- OCH SKRIVSVÅRIGHETER, 15 HÖGSKOLEPOÄNG

*Advanced Course in Reading and Writing Disabilities, Commission,
15 higher education credits*

Avancerad nivå *Second Cycle*

Dnr G25/07:491 IPD

---

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen vid institutionen för pedagogik och didaktik 2007-09-19.

Kursplanen gäller fr.o.m. höstterminen 2007.

Ansvarig institution: Institutionen för pedagogik och didaktik

Utbildningsområde: Undervisning

2. Inplacering

Kursen ges som fristående kurs eller uppdragsutbildning.

3. Förkunskapskrav

För tillträde till kursen krävs grundläggande behörighet för universitets- och högskolestudier samt specialpedagogexamen med examensarbete inom läs- och skrivområdet, speciallärarutbildning alt. motsvarande förkunskaper.

4. Innehåll

Kursen består av tre kursmoment:

1. Läs- och skrivprocessen och läs- och skrivutveckling, 4,5 hp
2. Läs- och skrivsvårigheter, identifiering och diagnos, 4,5 hp
3. Åtgärdsmodeller, 6 hp

Kursmoment 1

Läs- och skrivprocessen samt läs- och skrivutveckling, 4,5 hp

(Reading and spelling, processes and disabilities, 4,5 higher education credits)

Denna delkurs behandlar läs- och skrivprocessen samt läs- och skrivutvecklingen ur ett språkpsykologiskt perspektiv. Språkets olika delar och nivåer belyses med särskild tonvikt på de fonologiska aspekterna samt dess betydelse för läs- och skrivförmågan.

Kursmoment 2

Läs- och skrivsvårigheter, identifiering och diagnos, 4,5 hp

(Reading and spelling disabilities, identification and diagnoses, 4,5 higher education credits)

Delkursens syfte är att belysa olika former och framträdelser av läs- och skrivsvårigheter ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. Dyslexi behandlas teoretiskt och praktiskt och relateras till andra former av inlärningssvårigheter. Vidare ingår den diagnostiska processen på grupp- och individnivå samt testteori och testmetodik. Olika perspektiv på utredningar presenteras och praktisk diagnostik genomförs.

Kursmoment 3

Åtgärdsmodeller, 6 hp

(Intervention strategies, 6 higher education credits)

Delkursens syfte är att belysa pedagogiska implikationer utifrån olika förklaringsmodeller ur ett helhetsperspektiv. Åtgärder på olika nivåer i den pedagogiska verksamheten behandlas. Utredningar granskas och egna fallstudier från moment 2 kopplas till åtgärder. Preventiva åtgärder samt tekniska hjälpmedel och kompensation behandlas.

5. Mål

Kursen syftar till att ge deltagarna fördjupade kunskaper om grava läs- och skrivsvårigheter och åtgärder för att förebygga och möta dessa.

Efter fullgjord kurs skall studenten:

- kunna planera och i samverkan med annan personal genomföra pedagogiska utredningar och omsätta dessa i praktiska insatser på olika nivåer för elever med grava läs- och skrivsvårigheter.
- ha kunskap i att bedriva utvecklingsarbete på en övergripande kommunal nivå för elever i behov av särskilt stöd.

Målen för de tre kursmomenten:

1. Läs- och skrivprocessen och läs- och skrivutveckling, 4,5 hp

Efter fullgjort kursmoment skall studenten kunna:

- reflektera över sin egen läs- och skrivpraktik, utifrån den kunskap och de teorier som studerats inom läs- och skrivprocessen, samt läs- och skrivutvecklingen ur ett språkpsykologiskt perspektiv.

2. Läs- och skrivsvårigheter, identifiering och diagnos, 4,5 hp

Efter fullgjort kursmoment skall studenten kunna:

- belysa olika former och framträdelser av läs- och skrivsvårigheter ur ett tvärvetenskapligt perspektiv.
- beskriva ett elevfall med fokus på grava läs- och skrivsvårigheter.

3. Åtgärdsmodeller, 6 hp

Efter fullgjort kursmoment skall studenten kunna:

- belysa pedagogiska implikationer utifrån olika förklaringsmodeller ur ett helhetsperspektiv.
- studera och analysera ett skolområde/rektorsområde med fokus på läs- och skrivundervisning för elever med läs- och skrivsvårigheter, utifrån den kunskap och de teorier som studerats under kursens delkurser.
- kunna problematisera och ge motiverade åtgärdsförslag på olika nivåer - organisationsnivå, gruppnivå och individnivå.

6. Kurslitteratur

”Se separat litteraturlista.”

7. Former för bedömning

Bedömning sker kontinuerligt på grundval av aktivt deltagande och genomförda prestationer.

Examinationen sker genom skriftliga och muntliga tentamina. För bedömning skall underlaget vara sådant att individuella prestationer kan urskiljas.

Varje moment examineras dels genom en muntlig gruppredovisning i seminarieform, dels genom en individuell skriftlig uppgift. I momenten 'Läs- och skrivsvårigheter, identifiering och diagnos' samt 'Åtgärdsmodeller' tillkommer skriftlig dokumentation, innehållande teori och analys av genomförda praktiska övningar.

Student äger rätt till byte av examinator efter att ha underkänts två gånger på samma examination, om det är praktiskt möjligt. En sådan begäran ställs till institutionen och skall vara skriftlig.

8. Betyg

Betygskalan omfattar betygsgraderna Underkänd (U), Godkänd (G) och Väl godkänd (VG).

9. Kursvärdering

I kursen ingår formativ och summativ kursvärdering. Denna skall vara vägledande för genomförandet av pågående kurs samt för utveckling och planering av kommande kurs.

10. Övrigt

Kursens målgrupp är: specialpedagoger med examensarbete i läs- och skrivområdet eller med motsvarande förkunskaper, som avser arbeta strategiskt med frågorna i sin skola/kommun. Eftersom undervisningen bland annat sker i form av erfarenhetsseminarier med uppgifter i anslutning till den egna praktiken, är det en förutsättning för deltagande att man av sin chef erbjuds möjligheter att delta inom ramen för sitt yrkesutövande.

Kursen genomförs genom en kombination av distansstudier och schemalagd undervisning. Undervisningen tar sin utgångspunkt i deltagarnas yrkespraktik samt i teori och styrdokument. Undervisningen sker i form av föreläsningar, litteraturseminarier, diskussions- och erfarenhetsseminarier samt uppgifter i anslutning till den egna praktiken.

Mellan de schemalagda tillfällena kommer de studerande att enskilt eller i mindre grupper arbeta med uppgifter av olika karaktär. IT kommer att användas återkommande i kommunikationen mellan kursdeltagarna. Tillgång till dator och internetuppkoppling är en förutsättning för deltagande i kursen.

För att erhålla kurspoäng enligt kursplanen måste kravet på grundläggande behörighet vara uppfyllt. Deltagare som inte uppfyller detta antagningskrav kan erhålla intyg över genomgången kurs.

LITTERATURLISTA

GRAVA LÄS- OCH SKRIVSVÅRIGHETER, 15 HÖGSKOLEPOÄNG

Obligatorisk litteratur.

Läs- och skrivprocessen och läs- och skrivutveckling, 4,5 hp

- Byrne, B. Theories of Learning to Read. . I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 104-119. 15 s.
- Catts, H. & Kamhi, A. (Ed) (2005) *Language and reading disabilities*. Boston. Mass. Kap. 1, 2 och 8. 80 s.
- Coltheart, M. Modeling Reading: The Dual-Approach. . I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 6-23. 17 s.
- Ehri, L. (2005) Development of Sight Word Reading: Phases and Findings. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 135-154. 19 s.
- Elbro, Carsten. (2004). *Läsning och läsundervisning*. Stockholm. Liber. 205 s.
- Gillon, G. (2004). *Phonological awareness: from research to practice*. New York. Guilford Press. Kap. 1-6. 128 s.
- Höien, Torleiv. & Lundberg, Invar. (1999). *Dyslexi. Från teori till praktik*. Stockholm. Natur och Kultur. 324 s.
- Lundberg, Ingvar. (2006). Early language development as related to the acquisition of reading. *European Review, Vol. 14, No.1, 65-79*. 14 s.
- Lupker, S. J. Visual Word Recognition: Theories and Findings. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s.39-60. 21 s.
- McCutchen, D. (2000) Knowledge, Processing, and Working Memory: Implications for a Theory of Writing. *Educational Psychologist, 35 (1) 13-23*
- Plaut, D. Connectionist Approaches to Reading. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 24-38. 14 s.
- Stanovich, K. (1986). Matthew effects in reading: Some consequences of individual differences in the acquisition of literacy. *Reading Research Quarterly, 21, 360-407*. 47 s.
- Van Orden, G. C. och Kloos, H. The question of Phonology and Reading. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 61-78. 17 s.

Läs- och skrivsvårigheter, identifiering och diagnos, 4,5 hp

- Caravolas, M (2005) The Nature and Causes of Dyslexia in Different Languages. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 336-355. 19 s.
- Catts, H. & Kamhi, A. (Ed) (2005) *Language and reading disabilities*. Boston. Mass. Kap. 3-7. 185 s.
- Kintsch, W. och Rawson K. Comprehension. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 209-226. 17 s.
- Perfetti, C. A., Landi, N. och Oakhill, J. The acquisition of Reading Comprehension Skill. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 227-247. 20 s.
- Fhanér, Stig. (1986) *Psykologisk testning*. Stockholm. Nordstedts Förlag. 155 s.
- Vellutino, F. R. och Fletcher, J. M. Developmental Dyslexia. Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 362-378. 16 s.

Åtgärdsmodeller, 6 hp

- Catts, H. & Kamhi, A. (Ed) (2005) *Language and reading disabilities*. Boston. Mass. Kap. 9. 70 s.
- Cherkes-Julkowski, Miriam., Sharp, Susan. och Stolzenberg, Jonathan. (1997) *Rethinking Attention Deficit Disorders*. Cambridge, Ma: Brookline Books. 270 s.
- Föhrer, Ulla. & Magnusson, Eva. (2003) *Läsa och skriva fast man inte kan: Kompenserande hjälpmedel vid läs- och skrivsvårigheter*. Lund. Studentlitteratur. 240 s.
- Gillon, Gail. (2004). *Phonological awareness: from research to practice*. New York. Guilford Press. Kap. 7-8. 49 s.
- Torgesen, J. K. (2005) Recent Discoveries on Remedial Interventions for Children with Dyslexia. I Hulme, C. & Snowling, M. (Ed) (2005). *The science of Reading*. Malden. Blackwell publishing. s. 521-537. 16 s.
- Torrance, M. et al (in press) The teachability and effectiveness of cognitive self-regulation in sixth-grade writers. *Learning and Instruction* (2007)

Rekommenderad litteratur

- Bjaalid, Inger.Kristin., Höien, Torleiv. & Lundberg, Ingvar. (1997) Dual Route and Connectionist Models: A Step Towards a Combined Model. *Scandinavian Journal of Psychology*, Vol. 38 No 1, 73-82.
- Brown, G. & Ellis, N. C. (1994) *Handbook of spelling: theory, process, and intervention*. Chichester : John Wiley & Sons. 0-471-94342-8
- Burden, R. (2005). *Dyslexia and self-concept. Seeking a Dyslexic Identity*. London. Whurr Publisher Ltd.
- Lundberg, Ingvar. & Herrlin, Katarina. (2003) *God läsutveckling*. Stockholm. Natur och Kultur.
- MacArthur, C A., Graham, S. & FitsGerald, J. (2006) *Handbook of writing research*. New York ; London : Guilford. 1-59385-190-1

Myrberg, Mats. (2003) Konsensus om skolans insatser för att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter. www.sit.se

Myrberg, Mats. & Lange, Anna-Lena. (2006) *Identifiering, diagnostik samt specialpedagogiska insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter*. Konsensusprojektet. Härnösand. Specialpedagogiska Institutet.

Snowling, Margaret (2000) *Dyslexia*. Oxford. Blackwell Publishers Ltd.

Trillingsgaard, Anege, Dalby, Morgens.A, & Östergaard, John.R (red.) (1997). *Barn som är annorlunda. Hjärnans betydelse för barnets utveckling*. Studentlitteratur. Lund.

Litteraturlistan reviderad: 2007-09-19